# DREPTUL LA EXECUTAREA HOTĂRÂRII JUDECĂTOREȘTI ÎN TERMEN REZONABIL

## THE RIGHT TO EXECUTE THE COURT DECISION WITHIN A REASONABLE TIME

*Mihaela CĂPĂȚÎNĂ, ORCID: 0000-0003-3795-8768*
*Universitatea de Stat din Moldova*

**CZU: 347.951.3** e-mail: capatinamihaela2@gmail.com

Dreptul la executarea unei hotărâri judecătorești în termen rezonabil reprezintă dezideratul oricărui justițiabil aflat în posesia unui titlu executoriu, pentru care instituția executării reprezintă garanția că hotărârea obținută va fi executată, iar pretențiile sale vor fi satisfăcute efectiv, concret și într-un termen optim.

În prezenta lucrare, ne-am propus să analizăm *conceptul termenului rezonabil de executare a hotărârilor judecătorești*, importanța realizării efective a acestui drept și rolul participanților la procedura de executare în vederea asigurării nu doar a executării unui titlu executoriu ce derivă dintr-o hotărâre judecătorească, dar și realizarea acestuia într-un termen optim, în așa fel încât participanții la procedura de executare să simtă că justiția a fost înfăptuită.

Astfel, în cadrul desfășurării unui proces echitabil, un rol important îl ocupă respectarea dreptului la judecare și ulterior la executarea hotărârii într-un termen rezonabil, motiv pentru care legiuitorul a reglementat respectivele aspirații atât în CPC, art. 4 „Sarcinile procedurii civile constau în judecarea justă, în termen rezonabil, a cauzelor” coroborat cu art. 192 alin. (1) „Cauzele civile se judecă în primă instanță în termen rezonabil”, cât și în CE, art. 70 alin. (1) „Documentul executoriu va fi executat în termenul indicat în el sau, în cazul în care nu este indicat, într-un termen rezonabil”. Dacă la nivel național avem prevederile menționate și o practică inconsecventă în astfel de cauze, jurisprudența CtEDO la acest subiect este una vastă și unitară, care pornește de la principiul că dreptul la un proces echitabil ar fi iluzoriu, dacă ordinea juridică a unui stat ar permite ca o hotărâre judecătorească definitivă și obligatorie să rămână inoperabilă, în detrimentul unei părți a procesului [1].

Noțiunea de „termen rezonabil”, potrivit CtEDO, este un corolar al principiului celerității procedurilor judiciare pe care Statele Contractante se obligă să îl respecte și să îl asigure în temeiul art. 6 parag. 1 al Convenției, care prevede „Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, public și în termen rezonabil...” [2].

Având în vedere cele menționate mai sus, este evidentă importanța respectării dreptului la executarea hotărârii judecătorești în termen rezonabil, însă nu mai puțin important este identificarea principalilor actori care contribuie la executarea hotărârilor judecătorești și acțiunile sau inacțiunile cărora au implicații asupra duratei procedurii de

executare. În acest sens, CE prevede la art. 42 „Participanți la procedura de executare sunt: părțile, creditorii intervenienți, reprezentanții, specialiștii, experții, interpreții și martorii asistenți", iar la art. 10 alin. (1) este prevăzut că „Executarea silită reprezintă un ansamblu de măsuri, prevăzute de prezentul Cod, prin care creditorul realizează, prin intermediul executorului judecătoresc, cu concursul organelor de stat abilitate, drepturile sale, recunoscute printr-un document executoriu, dacă debitorul nu-și îndeplinește benevol obligațiile". Din normele citate *supra,* este evident faptul că executarea unei hotărâri judecătorești în termen rezonabil depinde nu doar de creditor și debitor, dar și de restul participanților la procedura de executare, inclusiv executorul judecătoresc în procedura căruia se află cauza și organele de stat implicate în executarea titlului executoriu. Astfel, exercitarea cu bună-credință, a drepturilor și obligațiilor avute, de către cei numerotați, inevitabil va duce la executarea hotărârii judecătorești cu respectarea termenului rezonabil, iar în final va face simțită justiția înfăptuită de către instanța de judecată. În aceeași ordine de idei, menționăm că respectarea termenului rezonabil de executare a unei hotărâri judecătorești nu se poate rezuma doar la buna credință a participanților la procedură. În acest sens, statului îi revine importanta și responsabila misiune de a asigura mecanisme viabile și corespunzătoare etapei actuale de dezvoltare a societății, care să contribuie la executarea hotărârii judecătorești în termene optime și cu cât mai puține resurse consumate.

CtEDO în jurisprudența sa a reținut că un termen de executare nerezonabil de lung al unei hotărâri obligatorii poate așadar implica o încălcare a Convenției [3]. Pentru a stabili dacă un termen este sau nu rezonabil, Curtea Europeană a instituit criterii prin care se stabilește durata unei proceduri. Astfel, punctul de început al termenului (*dies a quo*) este, în mod obișnuit, data prezentării spre executare, a titlului executoriu, iar cu privire la punctul de sfârșit al calculării termenului (*dies ad quem*), data încetării procedurii de executare. Este de menționat faptul că termenul rezonabil trebuie raportat la fiecare caz în parte, luând în considerare durata procedurii, natura pretențiilor, complexitatea procesului, comportamentul autorităților competente și al părților.

Din cele relatate *supra* și din analiza sumară a jurisprudenței naționale în cauzele ce se referă la executarea în termen rezonabil a hotărârilor judecătorești, desprindem fără echivoc importanța și actualitatea subiectului analizat, care la nivel național nici până în prezent nu se bucură de o apreciere unanimă, mai cu seamă în litigiile în care calitatea de debitor o are o persoană de drept privat, aceasta în pofida faptului că, potrivit art. 120 din Constituția RM, respectarea sentințelor și a altor hotărâri definitive ale instanțelor judecătorești este obligatorie, altfel spus, respectarea hotărârilor judecătorești se exprimă prin obligativitatea executării acestora.

În contextul celor relatate, prezintă interes și faptul că, în vederea executării hotărârii CtEDO în cauza *Olaru ș.a. c. Moldovei*, la 21.04.2011 a fost adoptată Legea nr. 87, potrivit căreia oricare persoană fizică sau juridică are dreptul de a solicita instanței de judecată compensații materiale și morale pentru încălcarea termenului rezonabil de judecarea cauzei sau de executare a hotărârii judecătorești. Atragem atenția asupra faptului că remediul instituit prin Legea nr. 87 nu este decât unul compensator, fără implicații

directe asupra executării hotărârii judecătorești a cărui termen rezonabil de executare a fost încălcat. Mai mult ca atât, deși legiuitorul prevede că statul are drept de regres față de persoana vinovată, până în prezent nu au fost instituite oarecare criterii clare ca respectiva prevedere să fie operabilă și efectivă. Astfel, la etapa actuală, Legea 87 rămâne a fi remediu neefectiv, adoptarea căruia nu a sporit rata de hotărâri judecătorești executate în termen rezonabil, ci doar a micșorat numărul de cauze adresate CtEDO de către cetățenii RM.

**Concluzii.** Obligația de respectare a termenului rezonabil prevăzută de art. 6 parag. 1 din CEDO, este o obligație de rezultat, care incubă statelor-părți la Convenție. Este indiscutabil faptul că asigurarea respectării termenului rezonabil de executare a unei hotărâri judecătorești, în conformitate cu standardul convențional, ar trebui să reprezinte o prerogativă pentru legiuitorul RM și o preocupare pentru toate autoritățile statului implicate, într-o măsură sau alta, în procedura de executare.

Pentru a asigura executarea hotărârilor judecătorești în termen rezonabil, legiuitorul urmează a opera o serie de modificări în legislație, și anume, în CPC să fie introduse termene optime de examinare a contestațiilor la executare, iar prevederile cu privire la circulația actelor în format electronic să devină pe deplin operabile, în CE să fie introduse mecanisme care să permită realizarea acțiunilor de executare în termene restrânse (prin digitalizarea procedurii) cu asigurarea respectării drepturilor și intereselor tuturor participanților la proces, iar în Legea nr, 87/ 2011 să fie reglementate criterii clare de acțiune în regres față de persoana vinovată de încălcarea termenului rezonabil.

***Referințe***

1. *Immobiliare Saffi vs Italia*, 28 iulie 1999, § 63; *Şandor vs România*, 24 martie 2005, § 23.
2. SANDUȚA, V. Asigurarea termenului rezonabil în procesul civil: standarde convenționale și riscuri. În: *Revista Institutului Național al Justiție,* 2015, nr. 3 (34), accesat 18.08.2022. disponibil: https://ibn.idsi.md/
3. *Bourdov c. Rusiei* (nr. 2), pct. 66.